

POVRCHOVÝ PRŮZKUM KATASTRU OBCE JINAČOVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

OBERFLÄCHENERFORSCHUNG DES KATASTERS DER GEMEINDE JINAČOVICE (BEZ. BRNO-VENKOV)

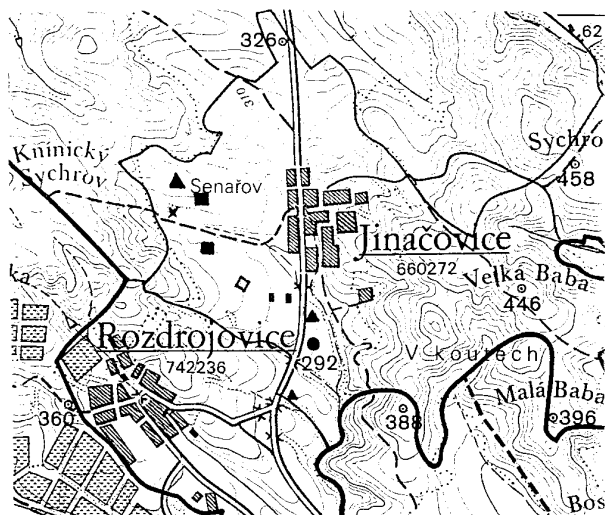
Martin Kuča, Petr Žákovský, FF MU Brno

Ve spojitosti s plánovanou stavbou rychlostní komunikace R43 bylo podrobnými povrchovými sběry objeveno několik nových lokalit, které všechny časově spadají do období staršího pravěku. Katastr této obce spadá do poměrně úzké a krátké (přibližně 6 km) kotliny mezi Kuřimí a městskou částí Brno-Bystrc, a měl tedy určitý význam při migračních procesech odehrávajících se v pravěku. Okolní katastry obcí Kuřim, Moravské Knínice a Rozdrojovice byly v pravěku hustě osídleny, proto se zde podobná situace předpokládala. Nadmořská výška katastru dosahuje maximálně do 400 m n. m.

Staré nálezy reprezentují pouze přesně nelokalizovatelné ojedinělé nálezy paleolitické štípané industrie ze sběrů J. Lavického. Rekognoskace terénu probíhající v letech 2000-2002 přinesla doklady osídlení oblasti od paleolitu, nejhustší koncentrace sídlišť náleží období neolitu. Doložit se podařilo tři sídliště kultury s lineární keramikou (dále LnK) a rozsáhlé sídliště lidu s moravskou malovanou keramikou (dále MMK), (obr. 1). Lokality jsou následně shrnuty níže v seznamu. Na povrchové prospekci se podílelo několik studentů¹.

Paleolit

- I.
P: ?

■ Paleolit	□ Neolit - eneolit
▲ Neolit - LnK	× Ojedinělý nálezy repatinované ŠI
● Neolit - MMK	

Obr. 1. Výřez z mapy 1:40 000 s vyznačenými pravěkými lokalitami.
Ausschnitt aus der Karte 1:40 000 mit bezeichnenden urzeitlichen Fundstellen.

N: Ojedinělé nálezy ŠI

L: Nepubl., archiv AÚ ČSAV, č. j. 1211/37, 2080/2011

II.

P: Vrchní díly (600m Z obce, S okraj trati, ZM ČR 24-32-13 1:10 000 kolem bodu 390 mm od Z s. č.: 17 mm od J s. č.).

N: Ve svahu nalezeny 2 patinované artefakty: oboustranně přeražená masivní čepel z glacienního silicitu a čepel z rohovce typu KL II.

L: Nepubl.

III.

P: Senařov (1km Z obce, ZM ČR 24-32-13 1:10 000 kolem bodu 360 mm od Z s. č.: 68 mm od J s. č.).

N: Na neolitickém sídlišti nalezeny dva artefakty. Jde o úštěpy ze spongolitu a rohovce typu Krumlovský les. Otázka je, zda lokalita I není totožná s polohou II nebo III.

L: Nepubl.

Neolit

LnK

I.

P: Senařov

N: Jde o poměrně rozsáhlou lokalitu ležící v nadmořské výšce mezi 326 a 346 m n. m na plošině s východním sklonem. Na povrchu jsou patrné narušené kulturní jámy, které poskytly soubor keramiky, ŠI a BI. Keramika (8 ks) je velmi omletá s patrnou příměsí organického ostřiva, zatím se podle ní nedá lokalita přesněji datovat. Na jednom střepu je patrná linie. ŠI (30 ks) je reprezentována 5 jádry, škrabadlem, srpovou čepelí a odpadem. Surovinami jsou (seřazeny podle počtu): rohovec typu Olomučany, KL I a II, spongolit, krakovský silicit, čokoládový a glacienní silicit. BI je zastoupena fragmentem sekeromlatu (ten s osídlením LnK zřejmě nesouvisí) z amfibolického dioritu, dvěma fragmenty sekerek ze zelené břidlice patrně z Podkrkonoší a úlomkem zelené břidlice želešické provenience. Jisté indicie nasvědčují možné osídlení i jinému období neolitu-eneolitu. Z těchto porušených objektů však pochází i nečetný střepový materiál, náležející všeobecně vrcholnému středověku. Z tohoto důvodu není možné bez archeologického výzkumu tyto objekty blížeji časově zařadit.

L: Nepubl.

II.

P: 400m J okraje obce (ZM ČR 24-32-18 1:10 000 470 mm: 317 mm)

N: Sídliště se nachází na mírném svahu s JV až J sklonem. Na velké ploše je soustředěno mnoho narušených objektů. Lokalitu obtéká ze severu a z východu Mniší potok. Nadmořská výška terénu se pohybuje v rozmezí 286-300m n. m. Kulturu s LnK zastupuje několik kusů nevýrazné keramiky s charakte-

ristickou organickou příměsí, nelze jí proto přesněji datovat. Problematika těchto objektů je totožná s tratí Senařov I.
L: Nepubl.

III.

P: 1 km J okraje obce (ZM ČR 24-32-18 1:10 000 460 mm: 276 mm)

N: Při opakovaném sběru se podařilo získat střep patrně kultury s LnK (podle výrazných organických příměsí) a 2 kusy ŠI – z rohovce typu KL II a větší jádrovitý kus z rohovce typu Olomučany. Mohlo zde tedy být menší sídliště této kultury.

L: Nepubl.

MMK

I.

P: 400 m J okraje obce (viz lok. II. u LnK)

N: Rozsáhlé sídliště, jejíž materiál nese některé výrazné znaky kultury s MMK. Za zmínku stojí především nevýrazný výčnělek na okraji, dále 2 malé výčnělky položené vedle sebe, kus rohatého ucha s otvorem, zobákovitý výčnělek a několik okrajů nádob. Předběžně se dá materiál zařadit do fáze kolem Ic – Iia kultury s MMK.

Soubor doplňuje kamenná industrie. Jsou to z ŠI škrabadlo, drasadlo, srpová čepel, čepele a odpad při výrobní činnosti z rohovců typu KL I a II, ojediněle z krakovského silicitu a rohovce typu Olomučany. BI je nevýrazná – 8 kusů (většinou polotovarů nástrojů a odpadu při výrobě; jeden je z kopytovitého klínu a část náleží ploché sekerce, kolekci doplňuje vývrtek), vše ze zelených břidlic, část přeraženého sekeromlatu a vývrtek pochází z amfibolického dioritu (kamenná industrie nelze vzhledem k bikulturnímu osídlení trati blíže chronologicky zařadit).

L: Nepubl.

Ojedinělé nálezy

I.

P: Vrchní díly (ZM ČR 24-32-13 1:10 000 408 mm: 13 mm)

N: 400m Z od okraje obce v nadmořské výšce 314 m n. m. byl zjištěn objekt. Z povrchu byly získány 2 střepy bez chronologických znaků obecně datovatelné do neolitu či eneolitu.

L: Nepubl.

II.

P: 700 m od Z okraje obce (ZM ČR 24-32-13 1:10 000 372 mm : 35 mm)

N: Ve sníženině u občasného potoka nalezen úštěp z rohovce typu KL. Snad souvisí s výše zmiňovaným blízkým sídlištěm LnK.

Závěr

Katastr obce Jinačovice nedaleko Brna byl oblastí v archeologické literatuře poměrně neznámou. Povrchovými sběry se zde podařilo prokázat bohaté pravěké osídlení. Několik patinovaných artefaktů náleží paleolitu, nejhustší osídlení spadá do neolitu. Doloženy jsou zejména 2-3 sídliště kultury s LnK, která se nedají zatím blíže datovat, a jedno sídliště kultury s MMK datovatelné přibližně kolem fází Ic-IIa .

Podařilo se propojit mezeru mezi bohatě osídlenou oblastí v brněnské kotlině a rozsahem menší, rovněž hustě osídlenou oblastí v širším okolí Kuřimi.

Poznámky:

- 1 Poděkování patří zejména K. Smíškovi, J. Šlajsnovi a M. Vokáčovi.

Resumé

Der Kataster der Gemeinde Jinačovice unweit von Brno war in der archäologischen Literatur relativ unbekannt. Die Oberflächenlesen wiesen dort eine reiche urzeitliche Besiedlung nach. Mehrere patinierte Artefakte gehören dem Paläolithikum an, die dichteste Besiedlung fällt in das Neolithikum. Belegt sind vor allen 2-3 Siedlungen der Kultur mit Linearbandkeramik, die bisher nicht näher zu datieren sind, und eine Siedlung der Kultur mit mährischer bemalter Keramik, die annähernd in die Phasen Ic-IIa gereiht wird.

Es konnte die Lücke zwischen dem reich besiedelten Brünner Becken und der kleineren, aber ebenfalls dicht besiedelten Gegend rund um Kuřim gefüllt werden.